

Paurana Prayoga Darpana

——
पौराण प्रयोग दर्पणः

——
Document Information

Text title : paurANaprayogadarpanaH

File name : paurANaprayogadarpanaH.itx

Category : misc, pUjA

Location : doc_z_misc_general

Transliterated by : Parameshwar Puttanmane poornapathi at gmail.com

Proofread by : Parameshwar Puttanmane poornapathi at gmail.com

Latest update : October 6, 2018

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 31, 2020

sanskritdocuments.org

પૌરાણ પ્રયોગ દર્પણઃ

અથાચમનમ્ ।

કેશવાય નમઃ, નારાયણાય નમઃ, માધવાય નમઃ, ઇતિ ત્રિરપઃ પિબેત્ ।

અથ પવિત્રધારણમ્ ।

સ્નાને દાને જપે હોમે સ્વાધ્યાયે પિતૃકર્મણિ ।

પવિત્રં તુ કરે કુર્યાત્ સૌવર્ણં રાજતં તુ વા ॥

કુશપાણિઃ સદા તિષ્ઠેન્નરો દમ્ભવિવર્જિતઃ ।

સ નિત્યં હન્તિ પાપાનિ તૂલરાશિમિવાનિલઃ ॥

પવિત્રધારકો યશ્ચ ન સ પાપેન લિપ્યતે ।

પવિત્રયુતહસ્તસ્ય વિદ્રવન્તિ દિશો દિશ ॥

જપહોમહરા હ્યેતે અસુરાદિવ્યરૂપિણઃ ।

પવિત્રકૃત હસ્તસ્ય વિદ્રવન્તિ દિશો દિશ ॥

ઇતિ પવિત્રં ધૃત્વા હ્રીં ઇતિ પ્રાણાનાયમ્ય તિલકં ધારયેત્ ।

મન્ત્રાર્થાઃ સફલાઃ સન્તુ પૂર્ણાઃ સન્તુ મનોરથાઃ ।

શત્રૂણાં બુદ્ધિનાશોસ્તુ મિત્રાણામુદયસ્તથા ॥

તિલકં કુકુમેનૈવ સદા મડ્ગલકર્મણિ ।

કારયિત્વા સુમતિમાત્ર શ્વેતચન્દનં મૃદા ॥ ઇતિ ॥

અથ ગણપતિવન્દનમ્ ।

સિદ્ધ્યા બુદ્ધ્યા સમેતં ગુણગણનિચયં સર્વસદ્ગુણદાહં,

યક્ષ્મૈરક્ષોભિ રીશપ્તભૃતિભિરમલૈદાનવૈર્માનવૈશ્ચ ।

સર્વારમ્ભેભિવન્દ્યાઙ્ઘ્રિકમલમમલં ભાલચન્દ્રં ગજાસ્થં,

રક્તાભં પદ્મમાલાધરમભયકરં વિઘ્નરાજં ભજેહમ્ ॥

ઇતિ મહાગણપતિં નત્વા

श्री गणेशाय नमः । श्री सरस्वत्यै नमः ।
 श्री गुरुभ्यो नमः । अविघ्नमस्तु
 गङ्गे य यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ।
 नर्मदे सिन्धुकावेरि कलशे सन्निधिं कुरु ॥
 गङ्गाघातसर्वतीर्थदेवतासन्निहितास्सन्तु ।
 धृति तीर्थान्यावालय, देशकालौ सङ्कीर्त्य, करिष्यमाणं कर्माङ्गत्वेन
 शरीरशुद्ध्यर्थं तीर्थस्नानं गव्यस्नानं तत्प्राशनं
 उपवीतधारणं च करिष्ये ॥ धृति सङ्कल्पयेत् ।
 अथ तीर्थस्नानम् ।
 देव देव जगन्नाथ शङ्खभङ्गदाधर ।
 आङ्गां देहि य मे विष्णो तवतीर्थावगाढने ॥
 नमः पुण्यजले देशे नमः सागरगामिनि ।
 नर्मदे सिन्धु कावेरी जलेस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥
 सागरः स्वननिर्घोषदाण्डस्तसुरान्तक ।
 जगत्सृष्टिर्जगन्मूर्तिर्नमामि त्वां सुरेश्वर ॥
 तीक्ष्णदंष्ट्र मडाकाय कल्यान्तदहनोपम ।
 भैरवाय नमस्तुभ्यं अनुङ्गां दातुमर्हसि ॥
 उत्तिष्ठतु मडाभूता ये भूता भूमिपालकाः ।
 भूतानामविरोधेन स्नानकर्म समारभे ॥
 विष्णुपादाग्रसम्भूते गङ्गे त्रिपथगामिनि ।
 धर्मद्रवेति विख्याता पापं मे हर जह्वी ॥
 जह्वी सर्वतः पुण्या ब्रह्मलत्याघडारिणी ।
 वाराणस्यां विशेषेण गङ्गाख्युत्तरवाहिनी ॥
 मज्जन्ति मुनयः सर्वे त्वमेकः किं न मज्जसि ।
 मुक्तिस्तवदर्शनाद्देवी न जाने स्नानं क्वलम् ॥
 प्रभाते वडते गङ्गा मध्याह्ने तु सरस्वती ।
 अपराह्नेत्यतीर्थानि रात्रौ वडति नर्मदा ॥
 विष्णुपादाग्रसम्भूते गङ्गेत्रिपथगामिनि ।

ધર્મદ્રવેતિ વિખ્યાતા પાપં મે હર જાહ્વી ॥

કુશમૂલે સ્થિતો બ્રહ્મા કુશમધ્યે જનાર્દનઃ ।

કુશાગ્રે શકુરો દેવઃ તેન નશ્યતુ પાતકમ્ ॥ ઇતિ ॥

અથ ગવ્યસ્નાનમ્ ।

ગોમૂત્રં ગોમયં ક્ષીરં દધિસર્પિઃ કુશોદકમ્ ।

સર્વપાપવિશુદ્ધ્યર્થં પચ્યગવ્યં પુનાતુ મામ્ ॥ ઇતિ ॥

અથ પચ્યગવ્યપ્રાશનમ્ ।

યત્વગસ્થિગતં પાપં દેહે તિષ્ઠતિ મામકે ।

પ્રાશનાત્પચ્યગવ્યસ્ય દહત્વગ્નિરિવેન્ધનમ્ ॥ હ્રીં ઇતિ પ્રાશયેત્ ।

અથોપવીતધારણમ્ ।

યજ્ઞોપવીતં પરમં પવિત્રં પ્રજાપતેર્યત્સહજં પુરસ્તાત્ ।

આયુષ્યમગ્ર્યં પ્રતિમુચ્ય શુભ્રં યજ્ઞોપવીતં બલમસ્તુ તેજઃ ॥

ઇત્યુપવીતં ધૃત્વા, આચમ્ય, પ્રાણાનાયમ્ય, પ્રધાનસહુલ્યં કુર્યાત્ ।

સુમુખશ્ચેત્યાદિદેશકાલકીર્તનાન્તે અમુક કર્મ કરિષ્યે ॥

તદાદૌ નિર્વિઘ્નાર્થં ગણપતિપૂજનં, ક્ષેત્રપાલવાસ્તોષ્પતિ પ્રાર્થનં,

શાન્ત્યર્થં પુષ્ટ્યર્થં તુષ્ટ્યર્થં વૃદ્ધ્યર્થં ચ બ્રાહ્મણૈઃ

સહ પુણ્યાહવાચનં ચ કરિષ્યે ॥ ઇતિ ॥

અથ ગણપતિપૂજનમ્ ।

શ્વેતાડ્ગં શ્વેતવસ્ત્રં સિતકુસુમગણૈઃ પૂજિતં શ્વેતગન્ધૈઃ,

ક્ષીરાબ્ધૌ રત્નદીપૈઃ સુરતરુવિમલે રત્નસિંહાસનસ્થમ્ ।

દોભિઃ પાશાકુશોષ્ટાભયધૃતવિશદં ચન્દ્રમૌલિં ત્રિણેત્રં,

ધ્યાયેચ્છાન્ત્યર્થમીશં ગણપતિ મમલં શ્રીસમેતં પ્રસન્નમ્ ॥

હે હેરમ્ભ ત્યમેહ્યેહિ અમ્બિકાત્ર્યમ્બકાત્મજ ।

સિદ્ધિબુદ્ધિપતે ત્ર્યક્ષ લક્ષલાભ પિતઃ પ્રભો ॥

નાગાસ્ય નાગહારત્વં ગણરાજ ચતુર્ભુજ ।

ભૂષિતઃ સ્વાયુધૈઃ દિવ્યૈઃ પાશાં કુશપરશ્વધૈઃ ॥

આવાહયામિ પૂજાર્થં રક્ષાર્થં ચ મમ કૃતૌ ।

ઇહાગત્ય ગૃહાણ ત્વં પૂજાં રક્ષ કૃતું ચ મે ॥

श्री मङ्गागणपतये नमः श्री मङ्गागणपतिमावाडयामि ।

धृत्यावाड्य, पूजयेत् ।

तत्र स्नाने विशेषः -

कावेरी नर्मदा वेणी तुङ्गाभद्रा सरस्वती ।

गङ्गा य यमुना तोयं मया स्नानार्थमर्पितम् ॥

तथा दूर्वापर्णो -

दूर्वाङ्कुरान् सुडरितान् अमृतान् मङ्गलप्रदान् ।

आनीतांस्तव पूजार्थं गृहाण गणनायक ॥

नैवेद्ये -

सत्यात्रशिद्धं सुडविः विविधानेकभक्षणम् ।

निवेदयामि देवाय सानुगाय गृहाण तत् ॥

नीराजनेपि -

कर्पूरकं मङ्गराज रम्भोद्भूतं य दीपकम् ।

मङ्गलार्थं मङ्गीपाल सङ्गृहाण सुरेश्वर ॥

मन्त्रपुष्पसमर्पणे

त्वां विद्मश्नुदलनेति य सुन्दरेति

भक्तप्रियेति सुभदेति वरप्रदेति ।

विद्याप्रदेत्यधरेति य ये स्तुवन्ति

तेभ्यो गणेशवरदो भव नित्यमेव ॥

नमस्कारे तथा प्रार्थने -

नमस्ते ब्रह्मरुपाय विष्णुरुपाय ते नमः ।

नमस्ते रुद्ररुपाय करिुरुपाय ते नमः ॥

विश्वरूप स्वरुपाय नमस्ते ब्रह्मचारिणे ।

भक्तप्रियाय देवाय नमस्तुभ्यं विनायक ॥

लम्बोदरनमस्तुभ्यं सततं मोदकप्रिय ।

निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥

अनेन पूजनेन गणपतिः प्रीयताम् । धृति ॥

अत्रैव क्षेत्रपालं वास्तोष्पतिं य सम्प्रार्थयेत् ।

अथ कलशस्थापनम्

અથ ભૂમિં સ્પૃશેત્
વિશ્વાધારાસિધરિણી શેષનાગોપરિસ્થિતા ।
ઉદ્ધૃતાસિ વરાહેણ કૃષ્ણેન શતબાહુના ॥ ઇતિ ॥

અથ કલશં
હેમરૂપ્યાદિ સમ્ભૂતં તામ્રજં સુદૃઢં નવમ્ ।
કલશં ધૌતકલ્માષં છિદ્રવર્ણવિવર્જિતમ્ ॥ ઇતિ ॥

અથ જલપૂરણં
જીવનં સર્વજીવાનાં પાવનં પાવનાત્મકમ્ ।
બીજં સર્વૌષધીનાં ચ તજ્જલં પૂરયામ્યહમ્ ॥ ઇતિ ॥

અથ વસ્ત્રાચ્છાદનં
સૂત્રં કાર્પાસસમ્ભૂતં બ્રહ્મણા નિર્મિતં પુરા ।
યેન બદ્ધં જગત્સર્વં વેષ્ટનં કલશસ્ય ચ ॥ ઇતિ ॥

અથ ઓષધ્યઃ
દેવેભ્યઃ પૂર્વતો જાતા દેવેભ્યઃ સ્ત્રિયુગં પુરા ।
શતં તનુશ્ચ યા બભૂ જીવનં જીવનાય ચ ॥ ઇતિ ॥

અથ દૂર્વાઃ
દૂર્વેભ્યમૃતસમ્પન્ને શતમૂલે શતાં કુરે ।
શતં પાતકસમ્પત્તી શતમાયુષ્યવર્ધિની ॥ ઇતિ ॥

અથ પલ્લવાન્
અશ્વત્થોદુમ્બરપ્લક્ષઅ્યૂત-ચગ્રોધપલ્લવાઃ ।
પગ્ચભગા ઇતિ પ્રોક્તાઃ સર્વકર્મસુ શોભનાઃ ॥ ઇતિ ॥

અથ પુષ્પાણિ
વિવિધં પુષ્પસઞ્જાતં દેવાનાં પ્રીતિવર્ધનમ્ ।
ક્ષિપ્રં ચત્કાર્યસમ્ભૂતં કલશે પ્રક્ષિપામ્યહમ્ ॥ ઇતિ ॥

અથ મૃત્તિકાઃ
અશ્વસ્થાનાદ્રજાસ્થાનાદ્ભ્રમીકાત્સડ્ગમાદ્દ્વદાત્ ।
રાજદ્વારાચ્ચ ગો ગોષ્ઠાન્મુદમાનીય નિક્ષિપેત્ ॥ ઇતિ ॥

અથ રત્નાનિ
કનકં કુલિશં નીલં પદ્મરાગં ચ મૌક્તિકમ્ ।

अेतानि पञ्चरत्नानि कलशे प्रक्षिपाभ्युत्तम् ॥ छति ॥

अथ पूर्णपात्राधिधानं

धिधानं सर्ववस्तूनां सर्वकार्यार्थं साधनम् ।

सम्पूर्णाः कलशो येन पात्रं तत्कलशोपरि ॥ छति ॥

अथ वरुणपूजनम्

नमो नमस्ते स्फुटिकप्रभाय, सुश्वेतलाराय सुमङ्गलाय ।

सुपाशडस्ताय ञ्घासनाय, जलाधिनाथाय नमो नमस्ते ॥

पाशडस्तं य वरुणमम्भसापतिभीश्वरम् ।

आवाडयामि यज्ञेस्मिन् पूजेयं प्रतिगृह्यताम् ॥ छत्यावाड्य, पूजयेत् ।

तत्र स्नाने विशेषः -

परमानन्दबोधाब्धिनिमग्ननिजमूर्तये ।

साङ्गोपाङ्गमिदं स्नानं कल्पयामि जलाधिप ॥

नैवेद्ये -

सत्पात्रसिद्धं सुडविः विधिधानेकभक्षणम् ।

निवेदयामि देवाय सानुगाय गृडाण तत् ॥

नीराजनेपि -

कर्पूरकं मडाराज रम्भोद्भूतं य दीपकम् ।

मङ्गलार्थं मडीपाल सङ्गृडाण सुरेश्वर ॥

नमस्कारे -

नमो नमस्ते स्फुटिकप्रभाय, सुश्वेतलाराय सुमङ्गलाय ।

सुपाशडस्ताय ञ्घासनाय, जलाधिनाथाय नमो नमस्ते ॥

तत्र प्रार्थना -

शिवः स्वयं त्वमेवासि विष्णुत्वं य प्रजापतिः ।

आदित्यावसवो रुद्राः विश्वेदेवाः सपैतृकाः ॥

त्वयि तिष्ठन्ति सर्वेपि यतः कामङ्गलप्रदाः ।

त्वत्प्रसादिसं यज्ञं कर्तुमीडेजलोद्भव ॥

पाशपाणे नमस्तुभ्यं पद्मिनी ज्वनायक ।

पुण्ड्राडवायनं यावत्तावत्त्वं संस्थितो भव ॥ छति ॥

અનેન પૂજનેન વરુણઃ પ્રીયતામ્ ।

તતઃ કલશં સ્પૃષ્ટ્વા દેવતા ભાવયેત્ ।

કલશસ્ય મુખે વિષ્ણુઃ — કલશે સન્નિધિં કુરુ ॥ ઇતિ ॥

અથ યજમાનઃ માતૃદેવો ભવ । પિતૃદેવો ભવ । આચાર્યદેવો ભવ ।

ઇત્યાશિષો ગૃહીત્વા, બ્રાહ્મણાહસ્તે જલં દદાતિ ।

ઠ્રીં આપઃ શિવા આપઃ સન્તુ ।

ઠ્રીં ગન્ધાઃ સુગન્ધાઃ પાન્તુ ।

ઠ્રીં અક્ષતાઃ અસ્ત્વક્ષતમરિષ્ટં ચ ।

ઠ્રીં સુમનસઃ સૌમનસ્યમસ્તુ ।

ઠ્રીં દક્ષિણાઃ સ્વસ્તિ દક્ષિણાઃ પાન્તુ । સન્તુ પગ્થ્યોપચારાઃ ।

શાન્તિરસ્તુ ॥

કલશં સ્પૃષ્ટ્વા વદતિ ।

દીર્ઘા નાગા નદ્યો ગિરયસ્ત્રીણિવિષ્ણુપદાનિ ચ ।

તેનાયુઃ પ્રમાણેન પુણ્યં પુણ્યાહમસ્તુ મે ॥ ઇતિ ॥

પુણ્યં પુણ્યાહં દીર્ઘમાયુરસ્તુ ।

પત્ન્યા-વારબ્ધયજમાનદક્ષિણબાહુના-વારબ્ધઃ કલશધારકો મનઃ

સમાધીયતામ્ । ઇતિ વદતિ । બ્રાહ્મણાઃ -સમાહિતમનસસ્મઃ ॥

ઇતિ પ્રતિવદન્તિ ।

પ્રસીદન્તુ ભવન્તઃ પ્રસન્નાઃ સ્મઃ ॥

શાન્તિરસ્તુ । પુષ્ટિરસ્તુ । તુષ્ટિરસ્તુ । વૃદ્ધિરસ્તુ । અવિદ્મમસ્તુ ।

આયુષ્યમસ્તુ । આરોગ્યમસ્તુ । શિવં કર્માસ્તુ । ઇત્યુક્તં પ્રતિબ્રૂયાત્ ॥

બ્રાહ્મ્યં પુણ્યં મહર્ચસ્ય સૃષ્ટ્યુત્પાદનકારકમ્ ।

વેદવૃક્ષોદ્ભવં નિત્યં તત્પુણ્યાહં બ્રુવન્તુ નઃ ॥

મહ્યં સહ કુટુમ્બિને — પુણ્યં પુણ્યાહં ભવન્તો બ્રુવન્તુ ।

પુણ્યં પુણ્યાહમ્ । ઇતિ પ્રતિવચનમ્ ।

સ્વસ્ત્યસ્તુ યા વિનાશાખ્યા પુણ્યકલ્યાણવૃદ્ધિદા ।

વિનાયકપ્રિયા નિત્યં તાં ચ સ્વસ્તિં બ્રુવન્તુ નઃ ॥

મહ્યં સહ કુટુમ્બિને — સ્વસ્ત્યસ્તિત્વતિ ભવન્તો બ્રુવન્તુ ।

આયુષ્મતે સ્વસ્તિ । ઇતિ પ્રતિવચનમ્ ।

सागरस्य यथावृद्धिर् मडालक्ष्यादितिः कृता ।
सम्पूर्णा सुप्रभा वाया तां य ऋद्धिं भ्रुवन्तु नः ॥
मड्यं सड कुटुम्बिने — ऋद्धिं भवन्तो भ्रुवन्तु ।
कर्म ऋद्धयताम् । एति प्रतिवचनम् ।
समुद्रमथनाज्जाता जगदानन्दकारिका ।
हरिप्रिया य माङ्गल्य तां श्रियं य भ्रुवन्तु नः ॥
मड्यं सड कुटुम्बिने — श्रीरस्त्विति भवन्तो भ्रुवन्तु ।
अस्तु श्रीः । एति प्रतिवचनम् ।
पृथिव्यामुधृता यान्तु यत्कल्याणं पुराकृतम् ।
ऋषिभिः सिद्धगन्धर्वैः तत्कल्याणं भ्रुवन्तु नः ॥
मड्यं सड कुटुम्बिने — कल्याणं भवन्तो भ्रुवन्तु ।
अस्तु कल्याणम् । एति प्रतिवचनम् ।
अथ कलश जलधारां करोति ।
शुकाङ्गारकबुधबृहस्पतिशनैश्चरराहुकेतुसोमसडिता
आदित्यपुरोगा सर्वे ग्रहाः प्रीयन्ताम् । कर्माङ्गदेवताः प्रीयन्ताम् ।
शकुननिमित्तस्वप्नाः शिवा भवन्तु ।
आयुषोभिवृद्धिरस्तु आयुषोभि वृद्धिरस्तु ।
शिवं शिवमस्तु ।
सर्वग्रहसंस्थित्यमस्तु ।
सत्या अेता आशिषः सन्तु ।
बडिर्देशे अरिष्टनिरसनमस्तु ।
एति किञ्चित्कलशोदकमीशान्ये निनीय, यत्पापं तत्प्रतिहतमस्तु ।
यश्चेयस्तदस्तु ।
उत्तरे कर्मण्यविघ्नमस्तु ।
उत्तरोत्तरमडरडरभिवृद्धिरस्तु ।
उत्तरोत्तराः डिया शशुभास्साम्पन्ताम् ।
तिथिकरणामुर्तनक्षत्रदिग्देवताः प्रीयन्ताम् ॥
अथ कलशजलमन्योन्यं संस्राव्य तज्जलं पात्रान्तरे निनीय,
तत्र डिरण्यं निधाय, दूर्भेर्ब्राह्मणाः सपत्नीकं यजमानं
संस्कार्यं य प्रोक्षेयुः । तत्काले पत्नी वामभागे उपविशति ॥

सुरास्त्वामभिषिञ्चन्तु भ्रमविषणुमउेश्वराः ।
वासुदेवो जगन्नाथः तथा सङ्कर्षणो विभुः ॥
प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च भवन्तु विजयायते ।
आभण्डलोत्रिर्भगवान् यमो वै निरृतिस्तथा ॥
वरुणः पवनश्चैव घनाध्यक्षस्तथाशिवः ।
भ्रमण्डला सखिताः सर्वे दिक्पालाः पान्तु ते सदा ॥
कीर्तिर्वक्ष्मीर्धृतिर्मेधा पुष्टिः श्रद्धा क्रिया मतिः ।
बुद्धिर्वज्रवपुः शान्तिः कान्तिस्तुष्टिश्च मातरः ॥
अेतास्तामभिषिञ्चन्तु देवपत्न्यः समागताः ।
आदित्यश्चन्द्रमा भौम बुध ज्ञव सिताङ्गजाः ॥
गडास्त्वामभिषिञ्चन्तु राहुकेतुश्च तर्पिताः ।
देवदानवगन्धर्वा यक्षराक्षसपन्नगाः ।
ऋषयो मुनयो गावो देवमातर एव च ॥
देवपत्न्योद्गुमानागा धैत्याश्चाप्सरसां गाणाः ।
अस्त्राणि सर्वशस्त्राणि राजानो वाडनानि च ॥
औषधानि च रत्नानि कालस्यावयवाश्च ये ।
सरितः सागराः शैलास्तीर्थानि जलदानदाः ॥
अेते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ।
सडस्राक्षं शतधारे ऋषिभिः पावनं कृतम् ॥
तेन त्वामभिषिञ्चामि पावमान्यः पुनन्तु ते ।
भगं ते वरुणो राजा भगं सूर्यो बृहस्पतिः ॥
भगमिन्द्रश्च वायुश्च भगं सप्तऋषयो धधुः ।
यत्ते देशेषु दौर्भाग्यं सीमन्ते यश्च भूर्धनि ॥
ललाटे कर्णयो रक्षणोरापो निघ्नन्तु ते सदा ।
अमृताभिषेकोस्तु ॥

अथ गृहं

वास्तोष्पते भूमिशयान देव, पाछि त्वमस्मान् सकलादरिष्टात् ।
यत्तुष्पदां च द्विपदां शिवं नो, भवत्वभीक्ष्णं तव सुप्रसादात् ॥

एति प्रोक्ष्य,

शिवं शिवं शिवं एति शेषजलमभ्यु विसृजेत् ।

अनेन पुण्याडवायनकर्मणा श्री परमेश्वरः प्रीयतां एति समर्थं,

श्रद्धां मेधां यशः प्रज्ञां विधां बुद्धिं श्रियं बलम् ।

आयुष्यं तेज आरोग्यं देहि मे जलनायक ॥

एति प्रसादं स्वीकृत्य,

यान्तु देवगणाः सर्वे पूजामादाय मत्कृताम् ।

एष्टकाम्यार्थसिद्ध्यर्थं पुनरागमनाय य ॥ एति विसृजेत् ॥

ततः पुण्याडवायनकृल समुद्ध्यर्थं अस्मै आचार्याय यथाशक्ति

कृलडिराण्य ताडुलं सम्प्रददे न मम । एति त्यजेत् ॥

आचार्यः पुण्याडवायन कृलसमृद्धिरस्तु एति प्रतिवदति ।

अथ कृष्णायराणाम्

करिष्यमाणा अभुङ्क कर्मणि मम देडमनोविशुद्धिपूर्वकं

अधिकारसिद्ध्यर्थं कृष्णप्रत्याम्नायत्वेन डिराण्यदानं करिष्ये ।

एति सङ्कलय,

नमः सकलकल्याणदायिने ब्रह्मरूपिणे ।

सदसे सर्वपूज्याय दुष्कृताण्यवहृये ॥

एति प्रदक्षिणं कृत्वा “ड्रीं डिराण्य गर्भगर्भस्थं”

एति पठित्वा, मम देडमनो विशुद्धिपूर्वकं करिष्यमाणा कर्मणि

अधिकारसिद्ध्यर्थं कृष्णप्रत्याम्नायत्वेन परिषदुपविष्टेभ्यः

ब्राह्मणोभ्यः यथाशक्तिदक्षिणां विभज्य, दातुमडमुत्सृजे ।

एति त्यजेत् ॥

सर्वे धर्मविवेक्तारो गोभारः सकला द्विजाः ।

कुर्वन्तु मम देडस्य संशुद्धिं गतडिखिषाः ॥

पूज्यैः कृतपवित्रोडं भविष्याभ्यनघस्तथा ।

प्रसादः डियतां मड्यं शुभानुज्ञां प्रयच्छथ ॥

पुरा कृतं मडाघोरं ज्ञाताज्ञातं य डिखिषम् ।

जन्मतोद्ये दिनं यावत्तस्मात्पापात्पुनन्तु माम् ॥

अशेषे डे परिषत् ! भवत्याडमूले समर्पितामिमामल्पीयसीमपि दक्षिणां

યથોક્તદક્ષિણામિવ સ્વીકૃત્ય મમ દેહમનોવિશુદ્ધિપૂર્વકં કરિષ્યમાણ
કર્મણિ અધિકારસિદ્ધિરસ્તિવતિ-અનુગૃહ્યાણ ॥

ઇતિ પરિષદં નમસ્કૃત્ય અનુજ્ઞાં સમ્પ્રાદયેત્ ।
અનેન કૃષ્ટ્રાચરણેન શ્રી પરમેશ્વરઃ પ્રીયતામ્ ॥
ઇતિ ॥

પ્રધાન સહુલ્પાન્તે ઋત્વિજો વરયેત્ । યથા-
અમુક કર્માડ્ગત્વેન આચાર્યાદિ ઋત્વિજો વરયિષ્યે ।
ઇતિ સહુલ્ય બ્રાહ્મણાન્નમસ્કૃત્ય,
આચાર્યસ્તુ યથા સ્વર્ગે શકાદીનાં બૃહસ્પતિઃ ।
તથા ત્વં મમ યાગેસ્મિન્નાચાર્યો ભવ સુવ્રત ॥

ઇતિ સ્વ દક્ષિણાપાણિના તસ્ય દક્ષિણાપાણિં સ્પૃષ્ટ્વા વરયિત્વા,
ભવન્તઃ સર્વધર્મજ્ઞાઃ સર્વધર્મભૃતાં વરાઃ ।
વિતતે મમ યજ્ઞેસ્મિન્ ઋત્વિજો ભવત દ્વિજાઃ ॥

ઇતિ ઋત્વિજઃ અથ ગૃહીત-કુસુમાઞ્જલિના યજમાનેન બ્રાહ્મણ પ્રાર્થના -
બ્રાહ્મણાસ્સન્તુ મે શાસ્તાઃ પાપાત્પાન્તુ સમાહિતાઃ ।
દેવાનાં ચૈવ દાતારઃ પાતારઃ સર્વદેહિનામ્ ॥

જપયજ્ઞૈઃ તથા હોમૈદૈનૈશ્ચ વિવિધૈઃ શુભૈઃ ।
દેવાનાં ચ પિતૃણાં ચ તૃપ્યર્થં યાચકાઃ સ્મૃતાઃ ॥

યેષાં દેહે સ્થિતા દેવાઃ પાવયન્તિ જગત્રયમ્ ।
તે માં રક્ષન્તુ સતતં જપયજ્ઞે વ્યવસ્થિતાઃ ॥

અદુષ્ટભાષણાસ્સન્તુ મા સન્તુ પરનિન્દકાઃ ।
મમાપિ નિયમાહ્યેતે ભવન્તુ ભવતામપિ ॥ ઇતિ ॥

અથ સર્વે ઋત્વિજઃ તત્તત્કર્મ વિધિવદનુષ્ઠાય પ્રધાન
કર્માન્તે પૂર્ણાહુતિમાચરન્તિ ।
અથ પૂર્ણાહુતિઃ ।

ઇદં ફલં મયા દેવ સ્થાપિતં તુ હૃતાશન ।
તેન મે સુહૃલાવાનિર્ભવેજ્જન્મનિ જન્મનિ ॥ ઇતિ ફલં સમર્થ,
આચાર્યઃ સ્તુતિ દ્વાદશવારં ચતુર્વારં વા સ્ત્રુવેણાજયમાદાય દ્વાભ્યાં
શઙ્ખમુદ્રયા ગૃહીત્વા યજમાનાન્વારબ્ધસ્તિષ્ઠન્ પૂર્ણાહુતિં જુહુયાત્ ।

तत्र मन्त्राः -

देवा यज्ञभुजो ये ते साङ्गं कुर्वन्त्विमां क्तुम् ।
रक्षत्वस्मान् सदा यज्ञे तेभ्य आज्याहुतिं नमः ॥

यो विष्णुस्त्रिपदैः सर्वमाकभ्य भुवनत्रयम् ।
अधितिष्ठति सर्वात्मा तस्मा आज्याहुतिं नमः ॥

त्वं यज्ञपुरुषः साक्षादग्ने त्वं यज्ञ एव य ।
वैगुण्यदोषशान्त्यर्थं तुभ्यमाज्याहुतिं नमः ॥

ओज्येहि सर्वांमर उव्यवाड मुनिप्रवर्यैरभितोभिजुष्ट ।
तेजोवता लोकागणेन सार्धं ममाध्वरं पाहि कवे नमस्ते ॥

कल्याणदार्त्री कल्याणीं सर्वकामप्रपूरणीम् ।
उवनस्य इलप्रार्थ्यै पूर्णाहुत्यै नमो नमः ॥

दिव्यवस्त्रा दिव्यदेहा नानालङ्कारभूषिताः ।
वसोर्धारा मलाभागा वरदाः सन्तु मे सदा ॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशा दिव्यायुधकरावृताः ।
ऐकभोगाः साक्षसूत्राः वसोर्धारा नता वयम् ॥

भो अग्ने! उव्यवाडन! वैश्वानर! सर्वदेवमय! सर्वदेवताभुभ!
जातवेदस्तनूनपात्कृशानो हुतभुग्विभावसो बृहद्भानो
डिरण्यरेतः सप्तार्थिर्दमनश्चित्रभानो ! ज्वलनपावकेणाढ्याय
तुभ्यमिमां सर्वकर्मप्रपूरणीं पूर्णाहुतिं ददामि । अनां
गृडाण । गृडाणास्माकमनामयमनिशं कुरु कुर्विष्टं देहि देहि
सर्वतोस्मान्दुरितदुरिष्टात्पाहि पाहि भगवन्नमस्ते नमस्ते ।
र्षी अग्नये नमः । अग्नये षट् न मम ॥

पूर्णाहुतिभुङ्क्तुः सुभुङ्क्तुस्तित्ति भवन्तो
भुवन्तु । सुभुङ्क्तुस्तु । इति प्रतिवचनम् ॥ इति ॥

अथ कर्मान्ते श्रेयोत्राडणम् ॥

आचार्यः स्वस्त्यस्तु दीर्घमयुः श्रेयः शान्तिः पुष्टिस्तुष्टिश्चास्तु ।
भवन्नियोगेन मया ओभिर्ब्राह्मणैस्साड यत्कृतं अमुक कर्म तदुत्पन्नं
यश्चैयस्तुभ्यं सम्प्रददं । तेन त्वं आयुष्मान् आरोग्यवान् पुत्रपौत्रवान्
धनधान्यवान् भव । इत्युक्त्वा यजमानाञ्जलौ अक्षतजलं निक्षिपेत् ।

ततो यजमानः ब्राह्मणानव्यर्थ्य, भूयसीं दक्षिणां ददाति ।
सन्तुष्टास्ते आशिषमाशास्ते ।

आशीर्वादमन्त्राः

मन्त्रार्थाः सकृलाः सन्तु पूर्णाः सन्तु मनोरथाः ।
शत्रूणां बुद्धिनाशोऽस्तु मित्राणामुद्यस्तव ॥

आरोग्यं सविता तनोतु भवतामिन्द्र्युशो निर्मलं,
भूतिं भूमिसुतस्सुधांशुतनयः प्रज्ञां गुरुर्गौरवम् ।
काव्यः कोमलवाग्ज्विलासमतुलं मन्दो मुदं सर्वदा,
राडुर्बाहुभलं विरोधशमनं डेतुः कुलस्थोन्नतिम् ॥

द्विवा वा यद्वि वा रात्रौ विघ्नशान्तिर्भविष्यति ।
नरनारीनृपाणां य भवेद्दुस्त्वप्रनाशनम् ॥

शैश्वर्यमतुलं तेषामारोग्यं पुष्टिवर्धनम् ।
ग्रहनक्षत्रजाः पीडास्तस्कराग्रिसमुद्भवाः ॥

ताः सर्वाः प्रशमं यान्ति व्यासो भ्रूते न संशयः ।
न य योरभयं, न य सर्पभयं, न य व्याघ्रभयं,
न य मृत्युभयं, यस्यापमृत्युर्न य मृत्युः ।
स सर्वं लभते । स सर्वं जयते ॥

यस्त्वन्नमित्तेन मया कृतोऽयं स पुण्यसारस्तव दीयते मया ।
तस्मात्त्वदीयं परिगृह्यसारं सपुण्यवान् पुण्यसमृद्धिमान् भव ॥

द्रीं श्रीर्वर्यस्वमायुष्यमारोग्यमाविधाच्छोभमानं महीयते ।
धनं धान्यं पशुं बहुपुत्रलाभं शतसंवत्सरं दीर्घमायुः ॥

एति पौराण प्रयोग दर्पणः समाप्तः ॥

सम्पादकः

परमेश्वर पुट्टनमने

Encoded and proofread by Parameshwar Puttanmane poornapathi at gmail.com

Paurana Prayoga Darpana

pdf was typeset on May 31, 2020

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

